

وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَ اتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
 تُرْحَمُونَ (155) أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلَى
 طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَ إِنَّ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ
 (156) أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا
 أَهْدَى مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ هُدًى وَ
 رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ صَدَفَ
 عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
 الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ (157) هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا
 أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ
 آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ
 نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي
 إِيْمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ (158) إِنَّ

الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتُ مِنْهُمْ فِي
 شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا
 يَفْعَلُونَ (159) مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا
 وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَ هُمْ لَا
 يُظْلَمُونَ (160) قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنْ
 الْمُشْرِكِينَ (161) قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ
 مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (162) لَا
 شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ
 (163) قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ
 وَ لَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَ لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
 وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا

كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (164) وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ

خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَ رَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ

لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ

لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (165)

And this is a Book which We have revealed as a blessing: so follow it and be righteous, that ye may receive mercy: lest ye should say: "The Book was sent down to two Peoples before us, and for our part, we remained unacquainted with all that they learned by assiduous study:" Or lest ye should say: "If the Book had only been sent down to us, we should have followed its guidance better than they." Now then hath come unto you a clear (sign) from your Lord,- and a guide and a mercy: then who could do more wrong than one who rejecteth Allah's signs, and turneth away therefrom? In good time shall We requite those who turn away from Our signs, with a dreadful chastisement, for their turning away. Are they waiting to see if the angels come to them, or thy Lord (Himself), or certain of the signs of thy Lord! The day that certain of the signs of thy Lord do come, no good will it do to a soul to believe in them then if it believed not before nor earned righteousness through its faith. Say: "Wait ye: we too are waiting." As for those who divide their religion and break up into sects, thou hast no part in them in the least: their affair is with Allah: He will in the end tell them the truth of all that they did. He that doeth good shall have ten times as much to his credit: He

that doeth evil shall only be recompensed according to his evil: no wrong shall be done unto them. Say: "Verily, my Lord hath guided me to a way that is straight,- a religion of right,- the path (trod) by Abraham the true in Faith, and he (certainly) joined not gods with Allah." Say: "Truly, my prayer and my service of sacrifice, my life and my death, are (all) for Allah, the cherisher of the worlds: no partner hath He: this am I commanded, and I am the first of those who bow to His will. Say: "Shall I seek for (my) cherisher other than Allah, when He is the cherisher of all things (that exist)? Every soul draws the meed of its acts on none but itself: no bearer of burdens can bear of burdens of another. Your goal in the end is towards Allah: He will tell you the truth of the things wherein ye disputed." It is He who hath made you the inheritors of the earth: He hath raised you in ranks, some above others: that He may try you in the gifts He hath given you: for thy Lord is quick in punishment: yet He is indeed oft-forgiving, most merciful.

اور اسی طرح یہ کتاب ہم نے نازل کی ہے ایک برکت والی کتاب۔ پس تم اس

کی پیروی کرو اور تقویٰ کی روش اختیار کرو، بعید نہیں کہ تم پر رحم کیا جائے۔

اب تم یہ نہیں کہہ سکتے کہ کتاب تو ہم سے پہلے کے دو گروہوں کو دی گئی

تھی، اور ہم کو کچھ خبر نہ تھی کہ وہ کیا پڑھتے پڑھاتے تھے۔ اور اب تم یہ بہانہ

بھی نہیں کر سکتے کہ اگر ہم پر کتاب نازل کی گئی ہوتی تو ہم ان سے زیادہ

راست رو ثابت ہوتے۔ تمہارے پاس تمہارے رب کی طرف سے ایک

دلیل روشن اور ہدایت اور رحمت آگئی ہے، اب اس سے بڑھ کر ظالم کون ہوگا جو اللہ کی آیات کو جھٹلائے اور ان سے منہ موڑے۔ جو لوگ ہماری آیات سے منہ موڑتے ہیں انہیں اس روگردانی کی پاداش میں ہم بدترین سزا دے کر رہیں گے۔ کیا اب لوگ اس کے منتظر ہیں کہ ان کے سامنے فرشتے آکھڑے ہوں، یا تمہارا رب خود آجائے، یا تمہارے رب کی بعض صریح نشانیاں نمودار ہو جائیں؟ جس روز تمہارے رب کی بعض مخصوص نشانیاں نمودار ہو جائیں گی پھر کسی ایسے شخص کو اس کا ایمان کچھ فائدہ نہ دے گا جو پہلے ایمان نہ لایا ہو یا جس نے اپنے ایمان میں کوئی بھلائی نہ کمائی ہو۔ اے محمدؐ، ان سے کہہ دو کہ اچھا، تم انتظار کرو، ہم بھی انتظار کرتے ہیں۔ جن لوگوں نے اپنے دین کو ٹکڑے ٹکڑے کر دیا اور گروہ گروہ بن گئے یقیناً ان سے تمہارا کچھ واسطہ نہیں، ان کا معاملہ تو اللہ کے سپرد ہے، وہی ان کو بتائے گا کہ انہوں نے کیا کچھ کیا ہے۔ جو اللہ کے حضور نیکی لے کر آئے گا اس کے لیے دس گنا اجر ہے، اور جو بدی لے کر آئے گا اس کو اتنا ہی بدلہ دیا جائے گا جتنا اس نے

قصور کیا ہے، اور کسی پر ظلم نہ کیا جائے گا۔ اے محمدؐ، کہو میرے رب نے
 بالیقین مجھے سیدھا راستہ دکھا دیا ہے، بالکل ٹھیک دین جس میں کوئی ٹیڑھ
 نہیں، ابراہیمؑ کا طریقہ جسے یکسو ہو کر اُس نے اختیار کیا تھا اور وہ مشرکوں میں
 سے نہ تھا۔ کہو، میری نماز، میرے تمام مراسم عبودیت، میرا جینا اور میرا
 مرنا، سب کچھ اللہ رب العالمین کے لیے ہے، جس کا کوئی شریک نہیں۔
 اسی کا مجھے حکم دیا گیا ہے اور سب سے پہلے سراطاعت جھکانے والا میں ہوں۔
 کہو، کیا میں اللہ کے سوا کوئی اور رب تلاش کروں حالانکہ وہی ہر چیز کا رب
 ہے؟ ہر شخص جو کچھ کماتا ہے اس کا ذمہ دار وہ خود ہے، کوئی بوجھ اٹھانے والا
 دوسرے کا بوجھ نہیں اٹھاتا، پھر تم سب کو اپنے رب کی طرف پلٹنا ہے، اُس
 وقت وہ تمہارے اختلافات کی حقیقت تم پر کھول دے گا۔ وہی ہے جس نے
 تم کو زمین کا خلیفہ بنایا، اور تم میں سے بعض کو بعض کے مقابلہ میں زیادہ بلند
 درجے دیے، تاکہ جو کچھ تم کو دیا ہے اسی میں تمہاری آزمائش کرے۔ بے

شک تمہارا رب سزا دینے میں بھی بہت تیز ہے اور بہت در گزر کرنے اور

رحم فرمانے والا بھی ہے۔

और इसी तरह यह किताब हमने नाज़िल की है, एक बरकतवाली किताब | पस तुम इसकी पैरवी करो और तक़वा की रविश इखतियार करो, बईद नहीं कि तुमपर रहम किया जाए | अब तुम यह नहीं कह सकते कि किताब तो हमसे पहले के दो गरोहों को दी गई थी, और हमको कुछ ख़बर न थी कि वे क्या पढ़ते-पढ़ाते थे | और अब तुम यह बहाना भी नहीं कर सकते कि अगर हमपर किताब नाज़िल की गई होती तो हम उनसे ज़्यादा रास्तरो साबित होते | तुम्हारे पास तुम्हारे रब की तरफ़ से एक दलीले-रौशन और हिदायत और रहमत आ गई है | अब उससे बढ़कर ज़ालिम कौन होगा जो अल्लाह की आयात को झूटलाए और उनसे मुँह मोड़े | जो लोग हमारी आयात से मुँह मोड़ते हैं उन्हें इस रु गरदानी की पादाश में हम बदतरीन सज़ा देकर रहेंगे | क्या अब लोग इसके मुन्तज़िर हैं कि उनके सामने फ़रिश्ते आ खड़े हों, या तुम्हारा रब खुद आ जाए, या तुम्हारे रब की बाज़ सरीह निशानियाँ नमूदार हो जाएँ? जिस रोज़ तुम्हारे रब की बाज़ मखसूस निशानियाँ नमूदार हो जाएँगी फिर किसी ऐसे शख्स को उसका ईमान कुछ फ़ायदा न देगा जो पहले ईमान न लाया हो या जिसने अपने ईमान में कोई भलाई न कमाई हो | ऐ नबी, इनसे कह दो कि अच्छा, तुम इन्तिज़ार करो, हम भी इन्तिज़ार करते हैं | जिन लोगों ने अपने दीन को टुकड़े-टुकड़े कर दिया और गरोह-गरोह बन गए, यकीनन उनसे

~~~~~

तुम्हारा कुछ वास्ता नहीं, उनका मामला तो अल्लाह के सुपुर्द है, वही आपको बताएगा कि उन्होंने क्या कुछ किया है। जो अल्लाह के हुज़ूर नेकी लेकर आएगा उसके लिए दस गुना अज़्र है, और जो बदी लेकर आएगा उसको उतना ही बदला दिया जाएगा जितना उसने कुसूर किया है, और किसी पर जुल्म न किया जाएगा। ऐ नबी, कहो, मेरे रब ने बिल-यक्रीन मुझे सीधा रास्ता दिखा दिया है, बिल्कुल ठीक दीन जिसमें कोई टेढ़ नहीं, इबराहीम का तरीका जिसे यकसू होकर उसने इखतियार किया था और वह मुशरिकों में से न था। कहो, मेरी नमाज़, मेरे तमाम मरासिमे-उबुदियत, मेरा जीना और मेरा मरना, सब कुछ अल्लाह रब्बुल-आलमीन के लिए है जिसका कोई शरीक नहीं। इसी का मुझे हुक्म दिया गया है और सबसे पहले सरे-इताअत झुकानेवाला मैं हूँ। कहो, क्या मैं अल्लाह के सिवा कोई और रब तलाश करूँ हालाँकि वही हर चीज़ का रब है? हर शख्स जो कुछ कमाता है उसका ज़िम्मेदार वह खुद है, कोई बोझ उठानेवाला दूसरे का बोझ नहीं उठाता, फिर तुम सबको अपने रब की तरफ़ पलटना है, उस वक़्त वह तुम्हारे इखतिलाफ़ात की हकीकत तुमपर खोल देगा। वही है जिसने तुमको ज़मीन का खलीफा बनाया, और तुममें से बाज़ को बाज़ के मुकाबले में ज़्यादा बुलन्द दरजे दिए, ताकि जो कुछ तुमको दिया है उसमें तुम्हारी आज़माइश करे। बेशक तुम्हारा रब सज़ा देने में भी बहुत तेज़ है और बहुत दरगुज़र करनेवाला और रहम फ़रमानेवाला भी है।